

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "צייד בפיו" תולדות תשפ"ה

"קרוע שאינו קרוע"

המהומה גברה. כיצד יחזרו הביתה עם עגלות הילדים? מפתח הבית? עלוני שבת שיחובה' שיהיו בכל בית (שכמובן יש בהם רק דברי תורה!)...

הלמדנים פלפלו, האם היה ראוי להודיע על העירוב הקרוע או לא להודיע כלל וכל הציבור יהיה בבחינת שוגג (באיסור דרבנן²) או מתעסק בעלמא. ומה עוד שיהיו אנשים שודאי לא יקשיבו ויטלטלו בכל מקרה ועתה יהיו מזידין, וכבר דנו בסוגיא זו פוסקים רבים³...

היה מי שהרהר בליבו, שאין אנו מכירים את ה'מודיע', ומנין לנו שיש לו חזקת עד אחד נאמן באיסורין⁴? הוא יצא החוצה (וכמובן קודם לכן רוקן את כיסיו) לנסות למצוא את ה'מודיע' ולתהות על קנקנו⁵, אולם הוא נעלם.

שליחיו של הרב כבר הספיקו לעבור ולבדוק ולגלות שהעירוב תקין לחלוטין. והרב הכריז: "לומר שוב 'אשרי' ולאחריו קדיש, כיון שהיה הפסק בין אמירת הפסוקים לתחילת הקדיש" (עין משנ"ב רפ"ד ס"ק ט"ו ועוד).

במוצאי שבת התברר שה'מודיע' היה אדם ממורמר שפוטר לאחרונה מחמת 'אי אמינות' – ומעשהו האחרון הוכיח שאכן היה ראוי לפטרו!

אחר הכנסת ספר התורה להיכל, קודם אמירת קדיש של מוסף, נכנס אדם בריצה לתוך בית הכנסת שבכפר. היה מי שעברה בראשו המחשבה 'מי התיר לו לרוץ בשבת? אולם הוא נזכר: "אין לרוץ בשבת אא"כ הוא לדבר מצוה כגון לבהכ"נ או כיוצא בו" (או"ח ש"א א' וע"ע סי' צ"ב).

ה'רץ' ניגש לבימה והכריז: "העירוב קרוע! והוא עזב במרוצה את המקום.

שוב תמיהה. מי התיר לו לרוץ ביציאה מבית הכנסת והרי: "כשיוצא מבית הכנסת אסור לרוץ" (או"ח צ' סעיף י"ב). אולם הוא לימד עליו זכות שהוא רץ לדבר מצוה (ע"ש במשנ"ב ס"ק מ"ג) - להודיע בעוד מקומות שהעירוב נקרע ולהפריש את הרבים מאיסור.

בבית הכנסת מהומה. מתוכנן קידוש בחצר בית הכנסת (ובבית הכנסת לא אוכלים) איך יוציאו את כל המאכלים החוצה? היה מי שבדק האם חצר בית הכנסת מוקפת גדר המועייה על פי הלכה, אולם חבירו הסביר לו שאין בכך תועלת, שהרי המצות של "עירוב החצירות" של הכפר, אינן מונחות כאן, ואם העירוב היה קרוע כבר בערב שבת אין תועלת בעירוב החצרות שנמצא במקום אחר שאי אפשר להגיע אליו (עין שו"ע שס"ח א' ומשנ"ב ס"ק א'1)

¹ עיין שו"ע יו"ד קי"ט. ובשו"ת דבר יהושע חלק ג' אבהע"ז ס"ט כ"ו וחלק ד' סימן מ"ז דן האם סתם אדם נאמן באיסורין כשהרוב אינם נאמנים, ובפסקי דבר יהושע הלכות עדות עמ' ע"ב סיכם את שיטתו: "וגם בזמן הזה שבעוה"ר רוב ישראל שבכל העולם אינם בגדר זה, כל זמן לא נולד ספק בכשרותו של איש זה, הרי הוא בחזקת כשרות, ומעשים שבכל יום שבית דינים בישראל מקבלים עדות ממי שאינם מכירין אותו. אמנם כל זה הוא בעדות ממון, אבל באיסורין צריכין שיהיו מוחזקים בכשרות." (וע"ע "עם הארץ", ועד טוב, תשפ"ב, אות לו).

² אכמ"ל בהגדרת פרהסיא, והאם נפסל למפרע.

¹ ואם נקרע בשבת עצמה: "כיון שהותרה הותרה" - קצות השלחן ק"ה ס"ק כ"ה.

² שהסומכים על העירובין טוברים שאיסור הטלטול הוא מדרבנן.

³ עיין שו"ת מחשבות בעצה סימן ט"ז, שש"כ פרק י"ז הערה קל"ט, מעדני שלמה (תשע"ו) עמ' קכ"א, עמוד הימיני ל"ז (וחידש שההודעה באיסור דרבנן כה"ג הינה גמ"ח והציבור בבחינת אנוסים, ואחרים יטלטלו, וא"כ ההודעה הינה בבחינת גמ"ח של מצוה הבאה בעבירה), באהלה של תורה ח"ב נ"ד, נתיבות שבת ט"ו ס"ק ק"ג. וע"ע בטוב ירושלים (הרב ידלר) עמ' ר"ס.